

Aardappelmoeheid niet goed in beeld

Tijdens de introductie van het AM-resistente ras Monte Carlo merkte handelshuis TPC dat telers niet het complete verhaal over aardappelmoeheid in beeld hebben. Tijdens een informatiebijeenkomst over 100 jaar aardappelmoeheid in Europa brachten toonaangevende sprekers een grote groep telers en voorlichters op de hoogte van de huidige stand van zaken.

Zeventwintig jaar geleden werd aardappelweker Jan van Loon nog met hoongelach ontvangen door een groep telers toen hij stelde dat AM-resistente rassen telen op dat moment al noodzakelijk was om over 25 jaar nog boer te kunnen blijven. Deze uitspraak is vandaag de dag meer dan waarheid geworden. In de strijd tegen aardappelmoeheid vormen resistente rassen een van de belangrijkste wapens. De noodzakelijke resistentie tegen het gele cystenaaltje *Globodera rostochiensis* werd in 1951 gevonden. In 1963 kwamen de rassen Intenso en Amaryl op de rassenlijst, in 1964 gevolgd door het nog altijd populaire chipsras Saturna. Door de komst van nieuwe types, de soort *Rostochiensis* (ABC) en later Palladi (DE) werden de resistenties steeds doorbroken. Bij de zoektocht naar een brede resistentie putten de kwekers uit diverse bronnen. Omdat pallidaresistentie op meerdere genen ligt, duurde het lang om een breed resistent ras te kruisen. In eerste instantie werden successen geboekt in de zetmeelteelt. Het ras Seresta is hiervan het eerste voorbeeld. Op dit moment zijn er volgens Van Loon drie rassen met een ABCDE-resistentie op de rassenlijst toegelaten. Dit zijn de Monte Carlo van TPC, de Amanda van Den Hartigh en de Arsenal van Agrico.

Het gaat om de inhoud van de cyst

De resistentierassen lokken de aaltjes uit hun de overlevingsvormen: de cyst. Waar de larven zich bij een vatbaar ras kunnen vermenigvuldigen en nieuwe cysten vormen, is dit bij een resistent ras niet mogelijk. Hierdoor neemt de populatie met 80 procent af, legt Jan Luimes

Hoongelach viel Jan van Loon 27 jaar geleden ten deel toen hij stelde dat AM-resistente rassen telen noodzakelijk is om boer te blijven.

Het gaat om de inhoud van de cyst en niet om de cyst zelf, legt Jan Luimes uit.

van de NAK uit. Ook als een teler geen aardappelen teelt, neemt de populatie met een derde af. Bij het AM-onderzoek zoekt de NAK naar cysten in het monster. Van deze cysten wordt bepaald of ze levende inhoud hebben. Lege cysten hebben namelijk de vervelende eigenschap om lang in de bouwvoor achter te kunnen blijven. Het gaat dus om de inhoud van de cyst en niet om de cyst zelf. In de

export kan dat trouwens wel een probleem opleveren als geen toets op de inhoud wordt gedaan.

De NAK onderscheidt twee bemonsteringen, de verplichte extensieve methode en de vrijwillig intensieve methode. Bij de extensieve methode is de kans op het vinden van een centrumhaard met honderd cysten per kilogram grond 22 procent en bij intensief is dat 93 procent.

Wordt op een perceel een besmetting gevonden, dan zijn er strenge Europese regels opgesteld, legt Mario van Sabben van de NVWA uit.

NemaDecide geeft een betrouwbare voorspelling van het verloop van een besmetting op een perceel, laat Hetty Regeer weten.

Aardappelmoeheid niet goed in beeld

Strenge Europese regels

Wordt op een perceel een besmetting gevonden, dan zijn er strenge Europese regels opgesteld, legt Mario van Sabben van de NVWA uit. Hij weet dat er in Nederland 12.854 besmetverklaringen zijn, waarvan er 6.100 nog actief zijn. Door de nieuwe EU-regels omvat iedere besmetting een oppervlakte van 2,2 hectare. Van deze besmettingen is 79 procent met Pallida besmet, 15 procent met *Rostochiensis* en 5 procent heeft een mengbesmetting. Op al deze percelen mogen telers geen pootaardappelen telen. Aangezien er veel rassen op de lijst door de NVWA toegestane resistente aardappellrassen staan, is het lastig kiezen welk ras nu wanneer moet worden ingezet.

NemaDecide bundelt gegevens

Om een goede rassenkeus te kunnen maken, is in het computerprogramma NemaDecide alle kennis over de belangrijke bodemaaltjes gebundeld. Deze gegevens geven in combinatie met de onderzoeksresultaten van een perceel een betrouwbare voorspelling van het verloop van een besmetting op een perceel, laat Hetty Regeer van NemaDecide weten. Het programma is sectorbreed opgezet om de aaltjesproblematiek onder controle te krijgen. Naast *Globodera* en Pallida zijn dit jaar ook vrijlevende wortelaaltjes in het adviesprogramma opgenomen. De digitale bibliotheek aan gegevens laat telers exact zien wat er gebeurt op het moment dat ze een vatbaar ras blijven telen of overschakelen op een vatbaar ras, laat Regeer zien. Omdat NemaDecide vrij op het internet beschikbaar komt, kunnen telers zelf hun bemonsteringsuitslag ophalen en het effect van een besmetting op de eerstvolgende teelt waarnemen. Voor het maken van een plan voor meerdere rotaties is een betaalde licentie nodig. Met de inkomsten houdt Regeer resultaten van nieuw onderzoek in de gaten en worden de juiste gegevens van nieuwe rassen in de database geplaatst. "Meten is weten, geldt alleen als je kunt uitgaan van de juiste gegevens", laat Regeer weten. ●

Jaap Delleman